

Sygn. akt I PK 172/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 8 stycznia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Krystyna Bednarczyk

SSN Józef Iwulski

w sprawie z powództwa D. S.

przeciwko Ł. Oddziałowi Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Ł.

o przywrócenie do pracy, wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 stycznia 2007 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy

i Ubezpieczeń Społecznych w Ł.

z dnia 10 stycznia 2006 r., sygn. akt (...),

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 30 września 2005 r., sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w Ł. oddalił powództwo D. S. przeciwko Ł. Oddziałowi Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia o przywrócenie do pracy.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód był zatrudniony u pozwanego od 15 kwietnia 1999 r. do dnia 28 lutego 2005 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku głównego specjalisty wydziału świadczeń zdrowotnych i z tego tytułu otrzymywał miesięczne wynagrodzenie w kwocie 4.100,00 zł. Powód ma 57 lat, przez 17 lat wykonywał pracę w warunkach szczególnych dlatego w wieku 60 lat może przejść na wcześniejszą emeryturę. Powód prowadzi działalność gospodarczą w formie indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarskiej.

W dniu 1 października 2004 r. powód oświadczył pozwanemu wolę dalszego prowadzenia działalności gospodarczej, w związku z czym pismem z dnia 20 października 2004 r. pozwany poinformował powoda o konieczności rozwiązania umowy o pracę w związku z niespełnieniem przez powoda wymogów stawianych przez prawo pracownikom Narodowego Funduszu Zdrowia. Pracodawca wyznaczył jednocześnie termin do złożenia stosownego oświadczenia woli w przedmiotowej sprawie.

W dniu 26 października 2004 r. powód ponownie złożył oświadczenie, w którym poinformował o prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, w formie indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarskiej. W dniu 28 października 2004 r. powód złożył podanie do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia o wyrażenie zgody na zatrudnienie u innego pracodawcy, wskazując na Prywatną Przychodnię Lekarzy Specjalistów [...], jednocześnie oświadczając iż zatrudnienie u tego pracodawcy nie koliduje z pracą w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz nie narusza przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Pozwany 22 listopada 2004 r. rozwiązał z powodem umowę o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Jako przyczynę rozwiązania umowy pozwany wskazał niespełnienie przez powoda wymogów określonych dla pracowników Narodowego Funduszu Zdrowia, określonych ustawą

z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, a także złożenie przez powoda oświadczenia, w którym podtrzymuje swoje stanowisko dalszego wykonywania zawodu lekarza poprzez prowadzenie prywatnego gabinetu lekarskiego „lub ewentualnego zatrudnienia w NZOZ.

Sąd pierwszej instancji ocenił powództwo jako niezasadne w świetle art. 45 k.p. Sąd uznał, że wypowiedzenie umowy o pracę powodowi zostało podyktowane wymogami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135). Zgodnie z art. 112 ust. 2 pkt 2 tej ustawy pracownik Narodowego Funduszu Zdrowia nie może jednocześnie prowadzić działalności gospodarczej. Przedmiot działalności gospodarczej powoda wiąże się bezpośrednio z przedmiotem działalności strony pozwanej. W ocenie Sądu Rejonowego art. 112 ust. 2 pkt 2 jest przepisem szczególnym i późniejszym względem art. 39 k.p., tak więc to przepis ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych znaleźć powinien zastosowanie w przedmiotowej sprawie. Pozwany nie naruszył zatem przepisów prawa rozwiązując umowę o pracę z powodem, wręcz przeciwnie jego działanie było prawnie uzasadnione i społecznie pożądane.

Sąd Rejonowy wziął pod uwagę złożone w trakcie rozprawy oświadczenie powoda, zgodnie z którym jest on zainteresowany wyłącznie przywróceniem do pracy i jednocześnie nie zamierza rezygnować z prowadzonej działalności gospodarczej, co uznał za dążenie do utrwalenia stanu niezgodnego z prawem. W tym kontekście Sąd pierwszej instancji ocenił roszczenie powoda jako nadużycie prawa, które nie powinno podlegać ochronie.

Powód wniósł apelację od powyższego wyroku.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń w Ł. wyrokiem z dnia 10 stycznia 2006 r., sygn. akt (...) zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od Ł. Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia na rzecz Dominika S. kwotę 12.300 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę z ustawowymi odsetkami od dnia 28 grudnia 2004r., oraz kwotę 1.350 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sąd Okręgowy uznał, że nietrafnie wywiódł Sąd pierwszej instancji iż norma wynikająca z art. 39 k.p. ma charakter ogólny względem wynikającej z art. 112 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Błąd ten wynika z faktu, iż zakres podmiotowy art. 112 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oczywiście nie zawiera się w całości w zakresie art. 39 k.p., lecz się z nim zająbia. Uwzględnivszy okoliczności przedmiotowej sprawy, a w szczególności jej podmiotową konfigurację stwierdził, że w zbiorze pracowników Narodowego Funduszu Zdrowia (hipoteza art. 112 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych) znajduje się podzbiór pracowników Narodowego Funduszu Zdrowia podlegających szczególnej ochronie stosunku pracy przed wypowiedzeniem w związku z osiągnięciem określonego wieku i okresu zatrudnienia (hipoteza art. 39 k.p. w okolicznościach przedmiotowej sprawy).

Sąd Okręgowy dostrzegł również brak odniesienia się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do zarzutów natury konstytucyjnej, podnoszonych - w skonkretyzowanej formie - w uzasadnieniu pozwu. Powód podnosił, iż rzeczywista podstawa prawna wypowiedzenia, tj. art. 112 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, narusza art. 32 i 65 Konstytucji. Brak odniesienia się do tych zarzutów może prowadzić w konsekwencji do naruszenia dodatkowo również art. 8 i art. 178 ust. 1 Konstytucji, a ewentualnie także art. 193 Konstytucji.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do przyjęcia, że art. 112 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych narusza zasadę równości wobec prawa, gdyż dotyczy on wszystkich pracowników Narodowego Funduszu Zdrowia, a ograniczenie to ma znaczenie w związku ze szczególnym znaczeniem tej osoby prawnej, jako dysponenta środków publicznych przeznaczonych na realizację zadań państwa w zakresie ochrony zdrowia. Przepis ten nie narusza art. 65 ust. 1 Konstytucji, skoro nie zabrania on wyboru ani wykonywania zatrudnienia w Narodowym Funduszu Zdrowia, nakłada jedynie dodatkowe ograniczenia na osoby chcące z tej możliwości skorzystać. Sąd Okręgowy wywiódł nadto, że wprowadzany przez art. 112 ust. 2 pkt 2 ustawy o

świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych zakaz mieści się w hipotezie normy wynikającej z art. 22 Konstytucji. Przepis ten jednak zezwala na ograniczenie wolności działalności gospodarczej, jeżeli zostaje ono wprowadzone ustawą i ze względu na ważny interes publiczny. Jednakże ocena zasadności ograniczenia musi uwzględniać również i tę okoliczność, że w wyniku wprowadzonych regulacji powód został zmuszony do dokonania istotnego z punktu widzenia jego interesów gospodarczych wyboru bez możliwości należytego uregulowania swoich spraw majątkowych w odpowiednim okresie przejściowym. Poprzednio obowiązujące przepisy ograniczały wolność działalności gospodarczej pracowników Narodowego Funduszu Zdrowia w węższym zakresie, mianowicie zgodnie z art. 43 ust. 9 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, pracownicy Funduszu nie mogli być jednocześnie jedynie członkami Rady Funduszu, świadczeniodawcami współpracującymi z Funduszem, właścicielami, pracownikami lub osobami współpracującymi ze świadczeniodawcami, którzy zawarli z Funduszem umowę o udzielanie świadczeń zdrowotnych, członkami organów lub pracownikami jednostek samorządu terytorialnego, a także członkami organów zakładu ubezpieczeń prowadzącego działalność ubezpieczeniową na podstawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Tymczasem nowy, szerszy zakaz wynikający z art. 112 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, został ogłoszony - wraz z całą ustawą - 27 września 2004 r. i wszedł w życie z dniem 1 października 2004 r., stosownie do art. 252 ustawy. Powód stał się pracownikiem Narodowego Funduszu Zdrowia na podstawie art. 238 ust. 1 ustawy. Tym samym powód miał trzy dni na dostosowanie swojej działalności do wymogów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Udzielenie przez pozwanego terminu do dnia 29 października 2004 r. nie zmieniło znacząco tej sytuacji, przy czym z treści pisma datowanego na dzień 20 października 2004 r. nie wynika jednoznacznie, jakiej treści oświadczenie powoda było oczekiwane, a możliwa jest i taka interpretacja, że oczekiwano od powoda oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę. Wniosek powoda z dnia 28 października 2004 r. był bezprzedmiotowy, ponieważ ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych nie przewiduje

możliwości wyrażenia zgody przez Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia na prowadzenie działalności gospodarczej przez pracownika Narodowego Funduszu Zdrowia. Nie sposób natomiast przyjąć, że ważny interes publiczny wymagał, iżby pracownicy Narodowego Funduszu Zdrowia musieli dokonać tak istotnego wyboru dalszej drogi zawodowej w ciągu trzech dni.

Sąd drugiej instancji uznał zatem, iż dokonane wypowiedzenie naruszyło zasadę dozwolonego ograniczenia wolności działalności gospodarczej przez to, że nie zapewniono powodowi należytego okresu przejściowego, w którym mógłby on dokonać analizy swojej sytuacji prawnej i majątkowej, a następnie dokonać wyboru co do dalszego postępowania. Naruszenie tej zasady wynika wprawdzie w istotnej części z treści obowiązujących przepisów rangi podkonstytucyjnej, to jednak w tym zakresie ma znaczenie również krótki, dziewięciodniowy termin udzielony przez pozwanego pracodawcę.

Sąd Okręgowy przyjął, że zastosowanie art. 112 ust. 2 pkt 2 ustawy jest - w okolicznościach konkretnej sprawy - wyłączone jest przez art. 39 k.p. „Taka interpretacja pozwala zniwelować negatywne skutki naruszenia w rozpoznawanej sprawie zasady dopuszczalnego ograniczenia wolności działalności gospodarczej”.

Sąd Okręgowy uznał natomiast, że przywrócenie D.a S. do pracy nie jest zasadne z uwagi na zakaz wynikający z art. 112 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i zasądził odszkodowanie na podstawie art. 477¹ k.p.c.

Od powyższego wyroku Sądu Okręgowego pozwany wniósł skargę kasacyjną, zaskarżając wskazany wyrok w całości. Pozwany wniósł o uchylenie i zmianę wyroku Sądu drugiej instancji lub też w przypadku ustalenia przez Sąd Najwyższy, że podstawa skargi kasacyjnej w postaci naruszenia prawa materialnego nie jest oczywiście uzasadniona - o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego tj.:

1) art. 39 K.p. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że Narodowy Fundusz Zdrowia dokonując rozwiązania umowy o pracę z powodem, ze względu na treść normy art. 112 ust. 2 pkt. 2 ustawy o świadczeniach

opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, naruszył wskazany przepis Kodeksu pracy i, że do naruszenia przepisu art. 39 Kodeksu pracy doszło w wyniku naruszenia art. 22 Konstytucji RP.

2) art. 45 K.p. przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że Narodowy Fundusz Zdrowia dokonując rozwiązania umowy o pracę z powodem, ze względu na treść normy art. 112 ust. 2 pkt. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, naruszył wskazany przepis Kodeksu pracy.

3) art. 112 ust. 2 pkt. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że Narodowy Fundusz Zdrowia dokonując rozwiązania umowy o pracę z powodem ze względu na treść tej normy naruszył przepis art. 22 Konstytucji RP, co z kolei doprowadziło do naruszenia art. 39 K.p.

4) art. 22 Konstytucji RP przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że Narodowy Fundusz Zdrowia dokonując rozwiązania umowy o pracę z powodem ze względu na treść normy art. 112 ust. 2 pkt. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych naruszył wskazany przepis art. 22 Konstytucji RP, oraz, że naruszenie art. 22 Konstytucji RP może prowadzić do naruszenia art. 39 K.p.

W skardze kasacyjnej zawarto również zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie i niewłaściwą wykładnię tj, przeprowadzenie oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego z pominięciem zasady swobodnej oceny dowodów, a tym samym przeprowadzenie oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób dowolny z pominięciem, że zarówno Sąd pierwszej instancji jaki i Sąd drugiej instancji nigdy nie prowadził ustaleń faktycznych w zakresie czy powód miał wystarczający czas na przeanalizowanie swojej sytuacji prawnej i majątkowej i oparł się w tym zakresie wyłącznie na terminie jaki został udzielony pracownikowi do złożenia oświadczenia nie uwzględniając okoliczności, że pracownicy Narodowego Funduszu Zdrowia mieli możliwość zapoznania się z projektem ustawy, a ponadto, że ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych została

uchwalona w dniu 27 sierpnia, a opublikowana w Dzienniku Ustaw w dniu 27 września - co miało istotny wpływ na treść wydanego w sprawie wyroku.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 233 § 1 nie jest uzasadniony. Sąd Okręgowy przyjął, że pracodawca naruszył zasadę dozwolonego ograniczenia wolności gospodarczej przez to, że nie zapewnił powodowi możliwości dokonania analizy swojej sytuacji prawnej i majątkowej a następnie wyboru postępowania. Sąd określił tę wadę wypowiedzenia jako niezapewnienie powodowi „należytego okresu przejściowego”. Kwestia właściwej długości okresu przejściowego należy raczej do problemów podlegających nie tyle ustaleniom faktów w rozumieniu art. 233 § 1 k.p.c. ,ile ocenom. Jest to problem natury konstytucyjnej: zasad działania państwa prawa w zakresie poprawnej legislacji. Problem zgodności z Konstytucją art. 112 ust 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych Dz. U. Nr 210, poz. 2135 ze zm.) w aspekcie zarzutu nieustanowienia przepisów przejściowych był badany przez Trybunał Konstytucyjny. Trybunał nie podzielił tego zarzutu w postanowieniu z 3 października 2005 r. K 34/04 (OTK – A z 2005 r., nr 9 poz. 97). Możliwe byłoby uczynienie zarzutu pracodawcy ze zbyt rygorystycznego postępowania wobec pracownika, który nie jest w stanie w wyznaczonym okresie dostosować swych spraw do nowo wprowadzonych wymagań, należałoby jednak poprzedzić taką konstatację bardziej szczegółowymi ustaleniami odnoszącymi się do szczególnej sytuacji powoda, czego jednak Sąd Okręgowy nie uczynił. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie ma to jednak znaczenia, skoro – jak ustalił Sąd Rejonowy na podstawie oświadczenia powoda- nie ma on zamiaru zaniechać prowadzenia działalności gospodarczej. Ustalenie to nie zostało zakwestionowane w apelacji ani w uzasadnieniu Sądu drugiej instancji. Przeciwnie, na rozprawie apelacyjnej 20 grudnia 2005 r. powód oświadczył, że nadal prowadzi działalność gospodarczą.

Nie można natomiast odmówić racji zarzutom naruszenia prawa materialnego w tym sensie, że dokonana w zaskarżonym wyroku wykładnia art 112

ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i art. 39 k.p., a zwłaszcza ich wzajemnej relacji nie może być zaakceptowana. Sąd Okręgowy niesłusznie dopatrywał się kolizji między tymi przepisami. Kolizja taka nie zachodzi, ponieważ różny jest przedmiot ich regulacji. W art. 112 (w tym w jego ustępie 2 punkt 2) ustawy z 27 sierpnia 2004 r. uregulowane zostały ograniczenia nałożone na pracowników Narodowego Funduszu Zdrowia. Ograniczenia te należy określić jako szczególne obowiązki ciążące na tej grupie pracowników. Obowiązki te sprowadzają się do zakazów łączenia pracy w Funduszu ze wskazanymi rodzajami aktywności, z tym że zakaz zatrudnienia u innego pracodawcy jest względny (konieczne jest uzyskanie zgody Prezesa Funduszu). Natomiast w art. 39 k. p. zostało nałożone ograniczenie na pracodawcę. Dotyczy ono swobody rozwiązywania umów o pracę. Pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z uzyskaniem tego wieku. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że zakaz z art. 39 k.p. obejmuje też pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, którym brakuje wskazanego w tym przepisie okresu do uzyskania ustawowo obniżonego wieku emerytalnego, jeżeli dalszy okres zatrudnienia umożliwia im uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem niższego wieku emerytalnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 28 marca 2002 r. I PKN 141/01, OSNP z 2004 r. nr 5, poz. 86). Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym tę sprawę podziela ten pogląd. Zakaz uregulowany w art. 39 k.p. dotyczy zatem powoda lecz odnosi się nie do każdego sposobu rozwiązania umowy o pracę a jedynie do wypowiedzenia. Nieprzestrzeganie przez pracownika jego obowiązków może być sankcjonowane rozwiązaniem umowy bez wypowiedzenia, jeżeli ma ono charakter ciężki. Ustawą z 27 sierpnia 2004 r. na pracowników Narodowego Funduszu Zdrowia został nałożony, między innymi, obowiązek powstrzymania się od prowadzenia działalności gospodarczej. Sens nakładania tego rodzaju obowiązków na pracowników sfery publicznej jest dość oczywisty, mają one na celu unikanie powstawania sytuacji korupcyjnych. Pracownicy sfery publicznej muszą liczyć się z różnymi ograniczeniami wyływającymi z ważnych społecznych

względów. Ranga naruszonego przez powoda obowiązku z jednej strony a konsekwencja w jego nieprzestrzeganiu z drugiej strony mogłyby uzasadniać rozważenie rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia. Pracodawca wybrał jednak wypowiedzenie umowy o pracę, co postawiło go w kolizji z zakazem wynikającym z art. 39 k.p. Nie można w tej sytuacji stwierdzić, że przyznanie powodowi odszkodowania za niezgodne z prawem działanie pracodawcy wobec niego narusza art. 39 k. p. art. 45 k. p. art.112 ust. 2 pkt 2 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. lub wskazane w skardze kasacyjnej przepisy Konstytucji. Skarga kasacyjna nie mogła być zatem uwzględniona. Roszczenie o odszkodowanie mogłoby podlegać badaniu pod względem jego zgodności z zasadami współżycia społecznego tylko w razie podniesienia w skardze stosownego zarzutu, co jednakże nie miało miejsca, a Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach jej podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów skarga podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

/tp/